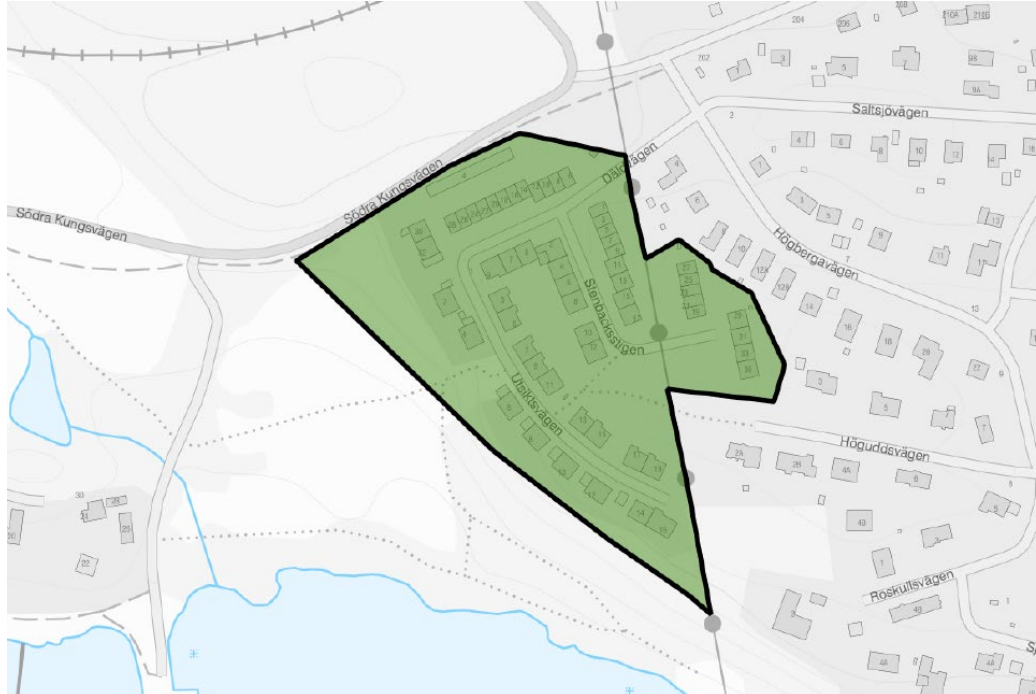

Mölna radhusby

Bakgrund

Mölna radhusby ligger strax öster om Mölna gård och är placerad på en kuperad högplatå med storslagen utsikt mot den stora segelleden och Stockholm. Radhusbyn planerades och ritades redan 1954 av arkitekt Nils Tesch men byggdes ut först 1960–62 och ett fåtal byggnader kom att ingå i en andra utbyggnadsfas 1970–1973. Den senare omfattade de fyra friliggande villorna samt parhuset i området sydvästra del.

Mölna radhusby är planerad i samarbete mellan arkitekten Ove Hidemark, stadsplanearkitekten Bengt Asplund samt landskapsarkitekterna Sven Hermelin och Inger Wedborn. I den senare utbyggnadsetappen 1970–1973 medverkade även trädgårds- och landskapsarkitekten Walter Bauer.

Området består av fyrtio radhuslägenheter fördelade på sju radhuslängor, tolv parhus och sex friliggande villor. Det finns sju varianter av lägenhetstyper i radhusen och parhusen. Denna variation var viktig eftersom den kuperade terrängen var något man ville ta till vara. Genom husens medvetna placering i terrängen fick båda våningsplanen i många fall markkontakt.

Byggnaderna i området präglas av en elegant men samtidigt stram och återhållsam 1950-talsarkitektur med välgjorda detaljer och äkta material. Kvarteret Mölnåsen har radhus i två våningar.

I kvarteret Mölnaslätten inryms i princip hela etapp 2 från 1970–1973 med fyra små villor och ett parhus, alla med fasader i ljus kalksandsten och flacka sadeltak.

Entrén till Mölna radhusby flankerar Stenbacksstigens branta stigning mellan radhuskvarteren Mölnåsen och Mölnaberget. Vid planeringen lades stor vikt vid en god anpassning till den kuperade terrängen.

På håll avtecknar sig Mölna radhusby diskret i landskapet. Vy mot kvarteret Mölnadälden från Södra Kungsvägen.

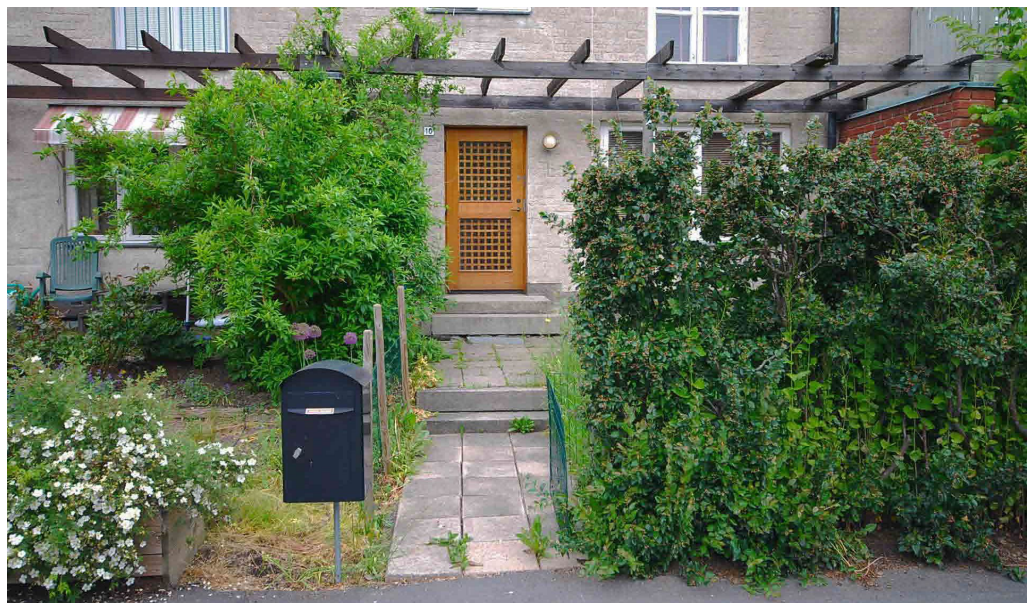
Beskrivning av området

Entrén till området sker via Däldvägen som framför allt inramas av radhuskvarteren Mölnadälden och Mölnaberget. Stor omsorg lades vid placeringen av byggnaderna i den kuperade terrängen samt vid gestaltningen av gaturummet med dess utblickar, framför allt mot farleden nedanför i sydväst.

Beskrivning av bebyggelsen

Byggnaderna i området präglas av en elegant men samtidigt återhållsam arkitektur med välgjorda detaljer och vackra material. Det för Nils Tesch så typiska rutmönstret genomsyrar byggnaderna i allra högsta grad. Det syns tydligast i ytterdörrarnas fält med smårutiga fyllningar. Interiört går detta igen i trappornas räcken som har större rutor, för att sedan återkomma i fasaderna genom de kvadratiske spröjsade fönstren.

Husen som byggdes i första etappen 1960–1962 har många gemensamma drag trots variationer i hustyp och volym. De består dels av radhus och parhus i souterräng i 1 ½ – 2 våningar, dels av enstaka friliggande låga villor i souterräng i Mölnaslätten. Fasaderna är generellt av slammat tegel i en ljust beigegrå kulör. De flacka sadeltaken täcks av ursprungligt enkupigt lertegel. De extremt korta tak- och gavelsträngarna är avtäckta med koppar i likhet med de murade skorstenarna.

Karaktäristiskt för Mölna radhusby är i hög grad fasaderna utförda i slammat tegel och avfärgade i ljust beigegrått. Det för arkitekten Nils Tesch så typiska rutmönstret genomsyrar byggnaderna. Betydelsefullt är de medvetet gestaltade förgårdarna som redan från början planerades i samklang med bebyggelsen.

Karaktäristiska är också de närmast kvadratiske ursprungliga vitmålade fönstren som sitter i liv med fasaderna. Fönstren förekommer både med och utan spröjs. Övervåningarnas fönster är placerade direkt under den minimala takfoten. Mycket karaktärsfulla och unika för området är entréernas ursprungliga fernissade ekdörrar

med smårutiga fyllningar samt låga rektangulära överljus. Här finns även ursprungliga entrébelysningar med vita klot inramade av omslutande skärmar.

Ett karaktärsdrag för Mölna radhusby är att lika viktiga som husens utformning och placering är tomternas välplanerade förgårdar och trädgårdar. Förgårdarnas rönner finns dokumenterade redan på de första planritningarna från byggnadstiden. Samma gäller även de allmänningar med stora träd som medvetet sparades under byggnadsetapperna och som binder ihop området. Hela området upplevs, tack vare sin varierade och genomtänkta växtlighet, som lummigt och intimt. Detta står i starkt samspel med det strama formspråk som byggnaderna uppvisar. Förgårdar och trädgårdar är av varierande storlek och utformning beroende på byggnadernas placeringar i terrängen och mot gatan. Här finns både häckar och betongmurar som verkar som terrasserings från gatan.

Rönnarna blommar på de karaktäristiska förgårdarna som är en viktig del i radhusbys kulturmiljö.

En stark särprägel har Mölnaslätten med sin muröppning där Rhododendron väller ut över slätten i juni. De färgrika växtvalet är ett mycket medvetet inslag i området. Det står i stark kontrast men i god samklang mot områdets i övrigt modesta färgsättning och strama arkitektoniska uttryck.

Mölnaslättnens plantering med Rhododendron.

Den eleganta arkitekturen bildar en rumslighet i samverkan med den kuperade högplatån, trädgårdarna, allmänningarna med stora uppväxta träd och korsande stigar. Radhusbyn är förhållandevis stor men upplevs som välkomnande och intim tack vare detta. De sparade och i dag uppvuxna träden bidrar till ursprunglighet och förståelse för den tänkta upplevelsen av området som helhet. De är en viktig del av områdets karaktär.

Sammanfattande värdering

Mölna radhusby utgör en särskilt värdefull kulturmiljö och representerar en väl gestaltad 1950-tals arkitektur med stora värden av nationellt intresse. Radhusbyn är utformad i en sparsmakad sofistikerad modernism som har drag av klassicerande strömningar. Planeringen av radhusbyn gestaltades i ett nära samarbete mellan arkitekt och landskapsarkitekt vilket är en viktig del i den fulländade upplevelsen som innefattar såväl byggnader som gaturum och växtlighet. Anläggningen är mycket välbevarad och står i stort sett oförändrad än i dag. Radhusbyn är i hög grad ett levande dokument över den period i efterkrigstid och 1950-tal då svensk arkitektur och samhällsplanering blomstrade och var i fokus för ett stort internationellt intresse.

Mölna radhusby är uppmärksammad som kulturhistoriskt värdefull miljö i "Lidingö – Kulturhistoriska miljöer" (Stockholms Länsmuseum, 1990).

Radhusbyn är mycket välbevarad och byggnadsetapp 1 står i stort sett oförändrad, sedan den förverkligades vid 1960-talets början. Kvarteret Mölnadälden.

Karaktärsdrag

- Vida vyer över sundet och ekhagslandskapet i södra Mölna.
- Mycket god landskapsanpassning i kuperad terräng.
- Mölnasläntens muröppning med rika planteringar av Rhododendron.
- Stor omsorg lagd vid byggnaders placering och i gestaltning av gaturum med dess utblickar över land och vatten.
- Byggnader präglas av elegant men återhållsam arkitektur med välgjorda detaljer och äkta material.
- Tomternas välplanerade förgårdar och trädgårdar, bland annat med rönнар.
- Gröna allmänningar med stora träd som sparades vid byggnationen.
- Starkt betonad rumslighet i samspelet mellan skärgårdsterräng, radhus, förgårdar, trädgårdar och allmänningar.
- Radhus, parhus och friliggande villor i souterräng i 1 – 2 våningar.
- Fasaderna är av slamputsat tegel i en ljus beigebrun kulör.
- Balkongräcken i smide.
- Flacka tak lagda med enkupigt lertegel. Korta takutsprång
- Tvålufts träfönster, med eller utan spröjs.
- Entrédörrar i ek i rutmönster.

Råd och rekommendationer

Syftet med råd och rekommendationer är att de ska ge inspiration och vägledning kring hur fastighetsägare kan tänka kring förvaltningen av sin fastighet för att de värden som karaktäriserar området ska bevaras. De är också ett stöd vid handläggning av bygglovs- och planärenden för staden. De råd och rekommendationer som ges är inte juridiskt bindande.

Förutom vad som anges i Lidingös kulturmiljöprogram Del 1 gällande vård och underhåll av byggnader ges följande råd:

- Befintlig planstruktur med radhus och fristående villor bör värnas och områdets uniforma karaktär bör bevaras.
- Byggnaders ursprungliga arkitektoniska uttryck med välgjorda detaljer och äkta material bör bevaras och vara vägledande vid underhållsarbeten, väl anpassade material och metoder bör användas.
- Ursprungliga byggnadsdetaljer såsom fönster, entrédörrar, armaturer, slammade tegelfasader, takbeläggning av enkupigt lertegel samt kopparplåtsdetaljer bör bevaras.
- Fönster och ytterdörrar med sin tidstypiska utformning, mått och profilering finns inte i dagens standardsortiment. Behåll och renovera befintliga snickerier så långt som möjligt och måla med traditionella färgtyper. Vid eventuellt byte av fönster och ytterdörrar bör nya beställas hos ett snickeri för att få det tidstypiska utseendet.
- Ursprunglig färgsättning bör bevaras.

- Gröna allmänna ytor, uppvuxna träd samt rhododendronplantering bör bevaras och vårdas.
- Äldre träd bör inte fällas om det inte är nödvändigt av naturvårdsskäl. Träd som måste tas ned bör ersättas.
- Tomternas välbevarade förträdgårdar och trädgårdar med bland annat rönнар bör bevaras.
- Murar och hårdgjorda ytor av natursten bör bevaras och vara vägledande vid underhållsarbeten, väl anpassade material och metoder bör användas.
- Stora markarbeten i form av sprängning, fyllning och schaktning bör i möjligaste mån undvikas.